

Índex

Pròleg. Un llibre i una investigació ambiciosa, <i>Pere Gabriel</i>	13
1. Introducció	17
2. La Catalunya obrera i el món d'ofici industrial durant la segona meitat del segle XIX	23
2.1. Localització geogràfica i distribució sectorial de la indústria tèxtil	30
2.1.1. La població obrera. Del Pla a la Muntanya (1874-1904) ...	35
2.1.1.1. El Pla i la indústria cotonera	36
2.1.1.2. L'expansió fabril de la indústria cotonera per la Muntanya	44
2.1.1.3. Els altres sectors tèxtils	56
2.2. Un medi obrer històricament urbà i interclassista	62
2.3. L'ètica d'ofici i el sistema fabril	72
2.3.1. El repartiment del treball	73
2.3.2. A igual treball, igual salari. A cadascú segons les seves necessitats i les seves possibilitats	79
2.3.3. El respecte al torn, l'antiguitat i la propietat usufructuària dels mitjans de producció	83
2.4. Unes condicions de treball localment diverses. Les diferències entre el Pla i la Muntanya	85
3. Jerarquies obreres i organització del treball fabril	93
3.1. Disciplina i autoritat	95
3.1.1. Els caps obrers	97
3.2. Reclutament i reproducció de la força de treball. Paternalisme, aprenentatge, xarxes socials i mercats interns de treball	101
3.3. Composició de gènere i qualificació del treball a les fàbriques catalanes (1881-1904)	110
3.3.1. Les fàbriques del cicle complet del cotó: La España Industrial i la colònia Sedó	115

3.3.1.1. La España Industrial	115
3.3.1.2. La colònia Sedó	120
3.3.2. Les filatures: la filatura cotonera Almeda, Alemany i Cia. i la filatura d'estam Cuadras i Prim	124
3.3.2.1. La filatura Almeda, Alemany i Cia	125
3.3.2.2. La filatura Cuadras	127
3.3.3. Les fàbriques de filats i teixits: la fàbrica cotonera de la Rambla de Vilanova i la Geltrú	128
3.3.3.1. La reorganització del treball durant el final del segle XIX	129
3.3.4. Els tissatges: el tissatge llaner dels Corominas i la fàbrica de panes de Codina i Serra (Serra-Balet)	131
3.3.4.1. El tissatge Corominas	131
3.3.4.2. La fàbrica de panes de Codina i Serra: la masculinitat dels acabats	132
3.4. Els canvis en l'organització del treball al final del segle XIX: la seva diversitat geogràfica i sectorial	134
3.4.1. La contínua i la feminització de la filatura	134
3.4.2. La feminització del tissatge. Mecanització i rebaixa de salaris	138
3.4.3. La divisió del treball en la indústria tèxtil no cotonera. La posició privilegiada dels obrers de la llana. La feminització i mecanització de la seda, el lli, el cànem i el jute	141
4. La crisi fabril del vapor i l'ofici	145
4.1. La crisi de treball a les àrees urbanes de l'era dels vapors	145
4.2. Les alternatives patronals i sindicals del Pla a la competència de la Muntanya	158
4.2.1. Les reformes del treball a La España Industrial	160
4.2.2. Les propostes de treball a l'anglesa de Ferran Alsina per al Vapor Vell de Sants	165
4.3. Les vagues de Manresa del 1890 i la formació del model fabril de colònia industrial	172
4.3.1. Les colònies industrials i el projecte social paternalista	178
4.4. El Malestar Fabril del tombant de segle (1897-1903)	197
4.4.1. La vaga de Manresa del 1897	200
4.4.2. Les vagues de les fàbriques Harmel Frères i Seydoux del 1899	203
4.4.3. Altres conflictes durant el 1899-1900	204
4.4.4. La vaga de Manresa del 1900	205
4.4.5. El conflicte de la conca del Ter del 1901	209
5. Conseqüències polítiques i socials de la nova organització del treball	213
5.1. La mala imatge dels caps obrers	214

5.1.1. Disciplina i ritmes de treball	214
5.1.2. La mala fama dels caps obres. Una qüestió de legitimitat social	224
5.2. L'ofensiva contra l'ofici: sants, santons i «caixes dels morts»	230
5.3. El poder polític local i la conflictivitat laboral. El protagonisme dels caps obrers	241
5.3.1. Sants 1887: la vaga de La España Industrial i la política municipal	250
5.4. Tancament del ventall salarial i increment de les desigualtats: una contradicció?	258
5.4.1. La España Industrial de Sants (1881-1905)	261
5.4.2. La fàbrica de la Rambla de Vilanova i la Geltrú (1891-1905)	263
5.4.3. La filatura Almeda, Alemany i Cia. de Manlleu (1882-1905)	264
5.4.4. La filatura d'estam Cuadras de Sabadell (1886-1905)	266
5.4.5. La colònia Sedó d'Esparreguera (1895-1905)	267
5.4.6. La rebaixa dels salaris reals a la indústria cotonera	268
5.4.7. Conclusions: el tancament del ventall salarial i la rebaixa dels salaris, una conseqüència més de l'ofensiva contra l'ofici	271
6. Proletarització, gènere i racionalització dels temps de treball (1905-1923)	275
6.1. Consolidació del model fabril Pla versus Muntanya	277
6.2. La feminització i la desqualificació del treball al principi del segle xx. La diferent evolució a la Muntanya	285
6.3. La pervivència local i sectorial de l'ofici en l'art tèxtil i fabril. Les últimes grans lluites d'ofici	291
6.4. La vaga del 1913 i els ritmes de treball. Gènere i racionalització dels temps de treball	295
6.5. La reducció dels avantatges dels establiments fabrils de riu pels volts dels anys de la guerra europea	306
6.6. El sistema fabril en crisi. Reacció obrera al Pla i pau social a la Muntanya. La inflació dels costos salarials	310
6.7. Proletarització i caps obrers: una possible explicació de la violència social	322
6.8. Gènere i proletarització obrera: la destrucció de la convivència interclassista a les barriades obreres	327
7. Un balanç final: de l'ofensiva contra l'ofici a la proletarització (1881-1923)	333
8. Fonts documentals i bibliografia	341
8.1. Arxius	341
8.2. Premsa	342
8.3. Bibliografia	342

Apèndix 1. Estructura laboral i jerarquia salarial	355
Apèndix 2. Salariis	374
Apèndix 3. Distribució funcional del salari	423
Apèndix 4. Comparació de salaris entre el Pla i la Montanya (1913-1923)	426
Apèndix 5. Població obrera tèxtil vers el 1920	428